

případech se ukázalo, že na předražování nenese viny obviněný, nýbrž ten, od něhož on sám anebo dokonce již jeho dodavatel zboží za přemrštěnou cenu byl nucen koupiti, ať to byl velkoobchodník, průmyslník nebo zemědělec. Než takto oklikou pravý vinník se zjistí, může snadno doba k promlčení potřebná zatím uplynouti.

Námitce, že k promlčení zapotřebí jest kromě uplynutí lhůty promlčecí také ještě splnění dalších podmínek v § 531. pod č. 1.—3. uvedených, čeliti lze poukazem k tomu, že podmínka pod č. 3. stanovená (nespáchání žádného deliktu ve lhůtě promlčecí) jest méně významnou a že ostatní dvě může pachatel pravidelně bez obtíží kdykoliv splniti a tak beztrestnost si zajistiti.

Hlavní věci zůstává proto vždy uplynutí promlčecí lhůty, jejíž pouze tříměsíční trvání nutno se zřetelem na kvalitu přestupku předražování, jeho motiv (ziskuchtivost) a následky prohlásiti za příliš krátké. De lege ferenda byla by snad přiměřenou lhůta dvojnásobná, š e s t i m ě s í č n í.

Než doufejme, že brzy nadejde již doba, jež nebude vyžadovati nové zákonné úpravy naší otázky, ani jiných trpkých opatření mimořádných, doba žádoucího míru!

Praktické případy.

Válka jako vis maior; plnění jest i tehdy nemožným, lze-li předmět dodávky opatřiti jen s takovými obtížemi, jichž na osobě ku dodání povinné nelze žádati.

D ů v o d y :

Žalovaná měla na základě předchozích uzávěrek dodávati žalobkyni postupně v době od 1. ledna 1914 až do 31. prosince 1914 různá množství oleje. Část doby dodací spadla v jedno s válkou. Žalovaná firma pokládala se následkem války za nucenu, zastaviti dodávku oleje. Žalobě na splnění resp. placení náhrady škody snažila se žalovaná firma čeliti poukazem na ustanovení uzávěrky, že se dodání resp. odebrání mělo během označené doby státi s výhradou »force majeure«. V dotyčném místě uzávěrky jsou k výrazu »force majeure« připojena slova »zahrnujíc v to stávkou, poruchy v dopravě a nedostatek vagonů«. Žalovaná firma chce nastalou válku podřaditi těmto případům vyšší moci a má za to, že takto již dle smlouvy pamatováno na případ války, který osvobozuje žalovanou firmu od dodávky onoho množství oleje, jež bylo v uzávěrce přislíbeno. S tímto názorem žalované firmy nelze souhlasiti. Ze druhu vypočtených příkladů jest patrno, že jsou míněny jen přechodné poruchy dopravy, že tedy v těchto případech mohl by se činiti jen ná-

rok na odklad lhůty. Tomu však tak není u války, jejíž konec jest nedozírný, takže nelze mluvit o smluvním, pro určitý případ stanoveném zrušení smlouvy. Jinou jest však otázka, není-li vznik války již o sobě dle zákona událostí, jež, přivodí-li nemožnost splnění, může mít v zápětí zrušení smlouvy a osvobození osoby povinné od splnění. Tuto otázku dlužno — jsou-li zde podmínky ještě dále zmíněné — zodpověděti kladně. Válka, nabude-li mocných rozměrů, zasahuje rušivě do všech závodů a ukládá též obchodnímu styku taková omezení, že jest tomu, kdo povinen plniti, zabráněno v tom ať již zákonnými předpisy, ať již také pro nastalý nedostatek předmětů, jež se mají dodati. Tyto podmínky zde tedy musí býti, má-li se mluvit o nemožnosti plnění následkem války. Netřeba ani tak daleko jíti, že by se musilo mluvit o objektivní, správněji však o absolutní nemožnosti plnění. Nejen tehdy, je-li zde bezpodmínečná nemožnost plnění, nýbrž již i tehdy, stalo-li se opatření předmětů, jež se mají dodati, nedostižným, nezdolatelným (unerschwinglich), bude nutno za následek této nemožnosti plnění pokládati zrušení smlouvy a osvobození od povinnosti ku plnění. Uzávěrky, o něž zde běží, byly sepsány ještě před válkou, smluvní strany nemusily tedy počítati s tak mimořádnou událostí a bylo by bývalo přemrštěnou opatrností žalované, již na ní nelze žádati, aby dávala do uzávěrek tak zvanou doložku o válce. Přiměřeně obvyklé opatrnosti byla pojata do uzávěrek výhrada předvídatelných rušivých událostí. ... Námitku nedostižnosti, nezdolatelosti lze opírati o úvahu, že od dlužníka nelze žádati, aby za účelem vyhovění své povinnosti ku splnění obětoval svou vlastní existenci. Tato námitka předpokládá tedy zcela nepřirozenou nutnost nemírného plnění dlužníka, jež na něm nesmí býti žádána. ...

(Rozhodnutí nejv. soudu ze dne 26. října 1915, č. j. Rv I 499/15.)*)

—x—

Pro výklad písemné smlouvy dlužno použiti též ústních do smlouvy té nepojatých ujednání a projevů (§ 887. ob. z. obč.).

Vdova V. prodala své malé hospodářství Z-ovi a kromě kupní ceny vymínila si výměnu, obsahující právo bydlení ve světničce a užívání některých hospodářských prostorů. Při tom bylo dojednáno, že výměna zanikne, kdyby se V. podruhé provdala, anebo nevedla život pořádný a bezúhonný. Po několika měsících hospodářství vyhořelo a V. bydlila u své matky v jiné obci, kdež porodila nemanželské dítě. Z., kterému patrně výměna vadila při znovuzbudování hospodářství, zažaloval V., žádaje po ní, aby mu dala listinu na výmaz výměny, ježto prý splněním se reso-

*) Viz pod. rozh. v Právniku 1915 str. 896.